

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Картографічний метод у географії рекреації та туризму

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність (напрямок) 103 Науки про Землю _____

спеціалізація Географія рекреації та туризму _____

факультет геології, географії, рекреації і туризму _____

2016/ 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: професор кафедри фізичної географії та картографії, д. геогр. наук Пересадько Віліна Анатоліївна

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол від “ _____ ” _____ 2016 року № ____

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

_____ Черваньов І.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
факультету геології, географії, рекреації і туризму
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 2016 року № ____

Голова методичної комісії _____

_____ Жемеров О.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Картографічний метод в географії рекреації та туризму» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 103 Науки про Землю

спеціалізації Географія рекреації та туризму

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування глибоких картографічних знань і умінь аналізувати карти, серії карт, атласи різної тематики, вилучати з них інформацію найбільш придатну для виконання тих чи інших практичних завдань у сфері рекреації і туризму.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості застосування прийомів і способів картографічного методу дослідження у вивченні туристично-рекреаційної діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох розділів:

1. Карта, як модель дійсності. Прийоми аналізу картографічного зображення.
2. Застосування картографічного методу дослідження в рекреаційно-туристичній діяльності.
3. Геоінформаційне картографування у рекреаційно-туристичних дослідженнях.

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення дисципліни «Картографічний метод в географії рекреації і туризму»

1. *Застосування прийомів картографічного методу дослідження при вивченні туристично-рекреаційних особливостей територій і організації туристичної діяльності* дозволяє обґрунтувати вибір засобів картографічної візуалізації для максимально репрезентативного відображення туристсько-рекреаційних особливостей територій.
2. *Професійні компетенції* дозволяють розуміти основні особливості карт в процесі їх вибору і застосування при вирішенні конкретних наукових і прикладних задач.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Засвоєння студентами знань властивостей і особливостей географічних картографічних творів, як носіїв інформації про оточуюче середовище;
- Оволодіння навичками роботи з картографічними творами;
- Засвоєння знань і вмінь використовувати прийоми аналізу, оцінки та інтерпретації картографічної інформації у сфері рекреації та туризму.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні *досягти таких результатів навчання:*

ЗНАТИ:

по розділу 1

- властивості карт, як моделей дійсності;

- види, прийоми і способи оцінки та аналізу картографічних образів;
- сутність опису карт;
- призначення графічних побудов за картами;
- особливості карто- і морфометрії;
- переваги і обмеження прийомів математико-картографічного аналізу.

по розділу 2

- способи, оператори і види перетворення картографічного зображення;
- види і класифікації серій карт і атласів;
- особливості аналізу різночасових карт, карт-аналогів, карт різної тематики, кореляційних карт, карт регресії і відхилення від регресії;
- види перетворень, що найширше використовуються при аналізі туристичних карт.

по розділу 3

- сутність геоінформаційного картографування;
- властивості і особливості електронних, мультимедійних та інтерактивних карт;
- можливості геоінформаційного картографування для потреб туризму;
- особливості застосування геоінформаційних технологій при аналізі і укладанні карт для потреб рекреації і туризму.

ВМІТИ:

по розділу 1

- ✓ розпізнавати, створювати та аналізувати картографічні образи та їх сукупності;
- ✓ описувати явище за картами;
- ✓ давати оцінку туристично-рекреаційного потенціалу території за результатами аналізу карт;
- ✓ будувати за картами допоміжні графічні зображення;
- ✓ визначати за картами довжини прямих, ламаних та кривих ліній, кути орієнтування, географічні та прямокутні координати точок, площі територій, кути нахилу і ухили, абсолютні та відносні висоти;
- ✓ визначати показники частоти, густоти, щільності явищ, звивистість ліній тощо;
- ✓ визначати за картами коефіцієнти кореляції – парні, рангові, кореляційне відношення та коефіцієнти взаємної відповідності.
- ✓

по розділу 2

- ✓ перетворювати картографічне зображення до вигляду найбільш придатного для подальших досліджень в туристичній галузі;
- ✓ визначати причинно-наслідкові зв'язки за картами;
- ✓ укладати кореляційні карти;
- ✓ здійснювати оцінку точності вимірювань та надійності досліджень за туристськими і рекреаційними картами.

по розділу 3

- ✓ працювати в сучасному картографічному геоінформаційному середовищі;
- ✓ вести пошук інтернет-карт;
- ✓ застосовувати геоінформаційні технології для укладання геоінформаційних карт рекреаційної та туристської тематики, зокрема 3D-моделі.

1.3. Кількість кредитів – 5 кредитів.

1.4. Загальна кількість годин - 150 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
22 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	
33 год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
95 год.	-год.
Індивідуальні завдання	
	- год.

1.6. Заплановані результати навчання – денна форма навчання – іспит у 1-му семестрі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. КАРТА ЯК МОДЕЛЬ ДІЙНОСТІ. ПРИЙОМИ АНАЛІЗУ КАРТОГРАФІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ

Тема 1. Моделльні властивості карт та їх значення. Принципи картографічного моделювання. Гносеологічні та інформаційні властивості карт. Поняття про картографічний образ. Картосеміотика. Розпізнавання графічних образів. Картографічна інформація та способи її оцінки. Картографічні помилки на картах рекреації і туризму. Етапи роботи з картою.

Тема 2. Система прийомів аналізу карт. Класифікація прийомів за технічними засобами, рівнями механізації та автоматизації досліджень. Види аналізу окремої карти і серії карт. Опис карт. Значення опису як якісного прийому аналізу туристичної карти. Графічні прийоми аналізу карт, їх призначення. Види двох- і трьохмірних побудов. Дії з поверхнями. Графоаналітичні прийоми аналізу карт та їх застосування у сфері рекреації та туризму. Математичні прийоми аналізу карт та їх застосування у рекреації і туризмі. Застосування новітніх технологій в процесі аналізу карт.

РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ КАРТОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ В РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

Тема 1. Дослідження за окремими картами. Дослідження за картами без перетворення картографічного зображення. Перетворення картографічного зображення. Складні перетворення. Оператори та види перетворення. Види перетворення найбільш придатні у сфері рекреації та туризму.

Тема 2. Дослідження за серіями карт і атласами. Види і класифікації серій карт і атласів. Різночасові карти і особливості їх аналізу. Карти динаміки. Прогнозні карти. Аналіз карт різної тематики, його цілі. Графічні прийоми співставлення карт. Карти взаємозв'язку явищ. Кореляційні карти. Карти регресії та відхилення від регресії. Порівняння карт-аналогів, його мета та методика проведення. Використання аналізу серій

карт і атласів у туристсько-рекреаційній оцінці територій. Надійність досліджень за картами.

РОЗДІЛ 3. ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ У РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.

Тема 1. Картографія і геоінформатика. Сутність геоінформаційного картографування. Поняття про геозображення. Стан геоінформаційного картографування в Україні і світі. Оперативне картографування в рекреації і туризмі. Віртуальні карти і атласи. Електронні, мультимедійні та інтерактивні картографічні твори туристсько-рекреаційної тематики: сутність, види, переваги і недоліки.

Тема 2. Прийоми застосування геоінформаційних технологій в картографічних дослідженнях рекреації та туризму. Телекомунікаційні технології в картографуванні рекреації і туризму. Туристичне картографування в Інтернеті. Прийоми, способи та особливості укладання геоінформаційних карт туристсько-рекреаційної тематики. Особливості вибору математичної основи і зображувальних засобів при геоінформаційному картографуванні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Карта як модель дійсності. Прийоми аналізу картографічного зображення.												
Тема 1. Модельні властивості карт та їх значення	26	4	6			16						
Тема 2. Система прийомів аналізу карт	26	4	6			16						
<i>Разом за розділом 1</i>	52	8	12			32						
Розділ 2. Застосування картографічного методу дослідження в рекреаційно-туристичній діяльності.												
Тема 1. Дослідження за окремими картами	28	4	8			16						
Тема 2. Дослідження за серіями карт і атласами	30	6	8			16						
<i>Разом за розділом 2</i>	58	10	16			32						
Розділ 3. Геоінформаційне картографування у рекреаційно-туристичних дослідженнях												
Тема 1. Картографія і геоінформатика	18	2				16						
Тема 2. Прийоми застосування геоінформаційних технологій в картографічних дослідженнях рекреації та туризму.	22	2	5			15						
<i>Разом за розділом 2</i>	40	4	5			31						
Усього годин	150	22	33			95						

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз туристичних карт	4
2	Укладання карти зеленого сільського туризму	4
3	Аналіз помилок у картографічних творах	4
4	Оцінка сприйняття користувачами карт тематичної інформації	6
5	Картографічне забезпечення екскурсійних маршрутів	4
		22 годин

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		денне	заочне	
1	Розпізнавання графічних образів. Картографічна інформація та способи її оцінки. Етапи роботи з картою	16		ВП
2	Застосування новітніх технологій в процесі аналізу карт.	16		ВП
3	Види перетворення найбільш придатні у сфері рекреації та туризму	16		ВП
4	Використання аналізу серій карт і атласів у туристсько-рекреаційній оцінці територій.	16		ВП
5	Оперативне картографування в рекреації і туризмі. Віртуальні карти і атласи. Електронні, мультимедійні та інтерактивні картографічні твори туристсько-рекреаційної тематики	16		ВП
6	Телекомунікаційні технології в картографуванні рекреації і туризму. Туристичне картографування в Інтернеті.	15		ВП
	Разом	95		

6. Індивідуальні завдання

Підготовка до виступу з інформаційним повідомленням за темою самостійної роботи. Публічний захист практичної роботи.

7. Методи контролю

Захист практичних робіт, тестовий контроль, виступ з інформаційним повідомленням, іспит.

8. Схема нарахування балів

Приклад для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2	60	40	100
10	15	10	15		10			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Берлянт А.М. Картоведение . – М.: Аспект Пресс, 2003. – 477 с.
2. Божок А.П., Осауленко Л.Є., Пастух В.В. Картографія. – К.: Фітосоціоцентр, 1999. – 252 с.
3. Козаченко Т.І., Пархоменко Г.О., Молочко А.М. Картографічне моделювання. – Вінниця: Антекс-У ЛТД, 1999. – 328 с.
4. Салищев К.А. Картоведение. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 400 с.
5. Берлянт А.М. Картографический метод исследования. – М.: МГУ, 1988. – 252 с.
6. Берлянт А.М. Теория геоизображений. – М.: ГЕОС, 2006. – 262 с.
7. Левицкий И.Ю., Пересадько В.А. Методические указания по разработке и использованию структурно-логических моделей для природоохранного картографирования. – Харьков, 1988. – 14 с.

Допоміжна література

8. Билич Ю.С., Васмут А.С. Проектирование и составление карт. - М.: Недра, 1984. – 364 с.
9. Земледух Р.М. Картографія з основами топографії. – К.: Вища школа, 1993. – 456 с.
10. Картография с основами топографии / Под ред Г.Ю.Грюнберга. – М.: Просвещение, 1991. – 576 с.
11. Левицкий И.Ю., Евглевская Я.В. Решение задач по географическим картам. – М.: Просвещение, 1995. – 159 с.
12. Справочник по картографии / Под ред. Е.И. Халугина. – М.: Недра, 1988. – 428с.
13. ДСТУ 2494-95 Картографія. Терміни та визначення.
14. Берлянт А.М. Карта – второй язык географии. – М.: Просвещение, 1985. – 192 с.
15. Заруцкая И.П., Красильникова Н.В. Проектирование и составление карт. Карты природы. – М.: МГУ, 1989. – 296 с.
16. Картографические исследования природопользования (теория и практика работ) /Руденко Л.Г., Пархоменко Г.О. и др. Отв. ред. Золовский А.П. – К.: Наук. думка, 1991. – 212 с.
17. Комплексные региональные атласы / Под ред. К.А.Салищева. – М.: Изд-во МГУ, 1976. – 638 с.
- 18.Лютый А.А. Язык карты: сущность, система, функции. – М.: Ин-т географии АН СССР, 1988. – 293 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В.Н.Каразіна.
2. Фонд бібліотеки кафедри фізичної географії та картографії.
3. Мережа Інтернет.
4. Електронні ресурси кафедри фізичної географії і картографії.